

บ้านคันทรง



สภาพคลองป่าเหล่าซึ่งแยกมาจากคลองท่าดี ในพื้นที่ตำบลในเมือง อำเภอเมือง
ไหลผ่านบ้านคันทรง หมู่ที่ ๔ ตำบลปากนคร แล้วไปบรรจบกับคลองปากนคร หรือคลองหัวตรุด
(ถ่ายที่สะพานข้ามคลองป่าเหล่า บนถนนเฉลิมพระเกียรติ เมื่อวันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๕๑)

๑. ลักษณะทางกายภาพ

บ้านคันทรงเป็นหมู่บ้านที่ ๕ ของตำบลปากนคร
อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช อยู่ห่างจาก
ที่ว่าการอำเภอเมืองไปทางทิศตะวันออกประมาณ ๓
กิโลเมตร ประกอบด้วยกลุ่มบ้าน ๒ กลุ่ม คือ บ้าน
คันทรง และบ้านหัวตรุด

๑.๑ ขนาดและอาณาเขต

บ้านคันทรงมีพื้นที่ประมาณ ๑,๕๕๐ ไร่ มี

อาณาเขตดังนี้

ทิศเหนือ	ติดกับบ้านปากนครบน ตำบลปากนคร
ทิศใต้	ติดกับบ้านม่วงงาม ตำบลท่าเรือ
ทิศตะวันออก	ติดกับเขตเทศบาลนคร นครศรีธรรมราช
ทิศตะวันตก	ติดกับบ้านท่าไร่ ตำบลท่าไร่

๑.๒ ภูมิประเทศ

ภูมิประเทศของบ้านคันธงมีลักษณะใกล้เคียงกับภูมิประเทศหมู่บ้านปากน้ำปากนคร และหมู่บ้านข้างเคียงในตำบลท่าไร่ กล่าวคือเป็นบริเวณชายฝั่งทะเล ตรงบริเวณริมคลองหรือลำบางเล็กๆ มาบรรจบกับคลองหัวตรุด (หรือคลองปากนคร) มีตะกอนดินขนาดต่างๆ ทับถมหรือสะสมกันอยู่มาก ทำให้เกิดแผ่นดินงอกและกลายเป็นผืนดินใหม่ซึ่งเป็นดินเลน มีพืชที่ชอบและทนน้ำเค็มขึ้นอยู่ทั่วไป เช่น เสม็ด จาก และลำพู เป็นต้น

ลักษณะดินในหมู่บ้านส่วนใหญ่เป็นดินเลน มีการระบายน้ำเลว จึงไม่อาจปลูกไม้ใหญ่หรือไม้ยืนต้นได้ ชาวบ้านจึงทำนาเป็นพื้น โดยอาศัยน้ำจากธรรมชาติ และจากคลองปากนคร หรือคลองป่าเหล่า และคลองสวนหลวงเป็นหลัก

ลำน้ำธรรมชาติที่ผ่านหมู่บ้านคือ คลองหัวตรุด (คลองปากนคร) คลองสวนหลวง และคลองป่าเหล่าซึ่งรับน้ำมาจากคลองท่าดี คลองสองสายหลักนั้นนอกจากจะช่วยการสัญจรและการเกษตรของหมู่บ้านแล้ว ยังเป็นทางระบายน้ำจากพื้นที่ซีกตะวันตกของตัวเมืองให้ไหลลงสู่อ่าวไทยได้รวดเร็วขึ้น เป็นการบรรเทาอุทกภัยในเขตตัวเมืองได้อีกโสดหนึ่ง

๒. ลักษณะทางสังคม

ประชากรในบ้านคันธงมี ๒๒๕ ครัวเรือน (มีจำนวน ๑,๔๑๖ คน) ตั้งบ้านเรือนอยู่ในบริเวณริมคลองหัวตรุด (คลองปากนคร) และในที่ทำกินของตน ในจำนวนนี้ร้อยละ ๘๙ นับถือศาสนาอิสลาม ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ ๑๑ นับถือศาสนาพุทธ ประชากรเข้ามาตั้งถิ่นฐานในบริเวณนี้มาแล้วเป็นเวลาไม่ต่ำกว่า ๑๕๐ ปี

ไม่มีวัดในหมู่บ้าน แต่มีมัสยิดสองแห่งเป็นสถานที่ประกอบศาสนกิจของชาวไทยมุสลิม ในหมู่บ้านคันธงและหมู่บ้านข้างเคียงในตำบลท่าไร่ มีสถานศึกษาในหมู่บ้านหนึ่งโรง คือโรงเรียนบ้านคันธง สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ

ส่วนบริการทางด้านสาธารณสุขแก่ประชาชน เนื่องจากไม่มีสถานอนามัยในหมู่บ้าน ชาวบ้านจึงไปใช้บริการจากสถานอนามัยบ้านโคกข่อย หรือโรงพยาบาลมหาราชนครศรีธรรมราช ซึ่งอยู่ไม่ไกลกับหมู่บ้านนี้

๓. ลักษณะทางเศรษฐกิจ

อาชีพหลักของคันธง คือ อาชีพรับจ้างเพาะเลี้ยงกุ้งเป็นส่วนใหญ่ รองลงมาคือ การรับจ้างทั่วไป ทั้งในและนอกภาคเกษตรกรรม ได้แก่ งานรับจ้างในโรงงานอุตสาหกรรม งานรับจ้างในสถานบริการในเขตตัวเมือง และงานก่อสร้าง ส่วนอาชีพเกษตรกรรม ได้แก่ การปลูกข้าว และปลูกผักสวนครัว เป็นต้น นอกนั้นมีอาชีพประมงชายฝั่งด้วยเรือขนาดเล็ก รายได้ของชาวบ้านแต่ละครอบครัวจึงไม่สู้ดีและไม่แน่นอน

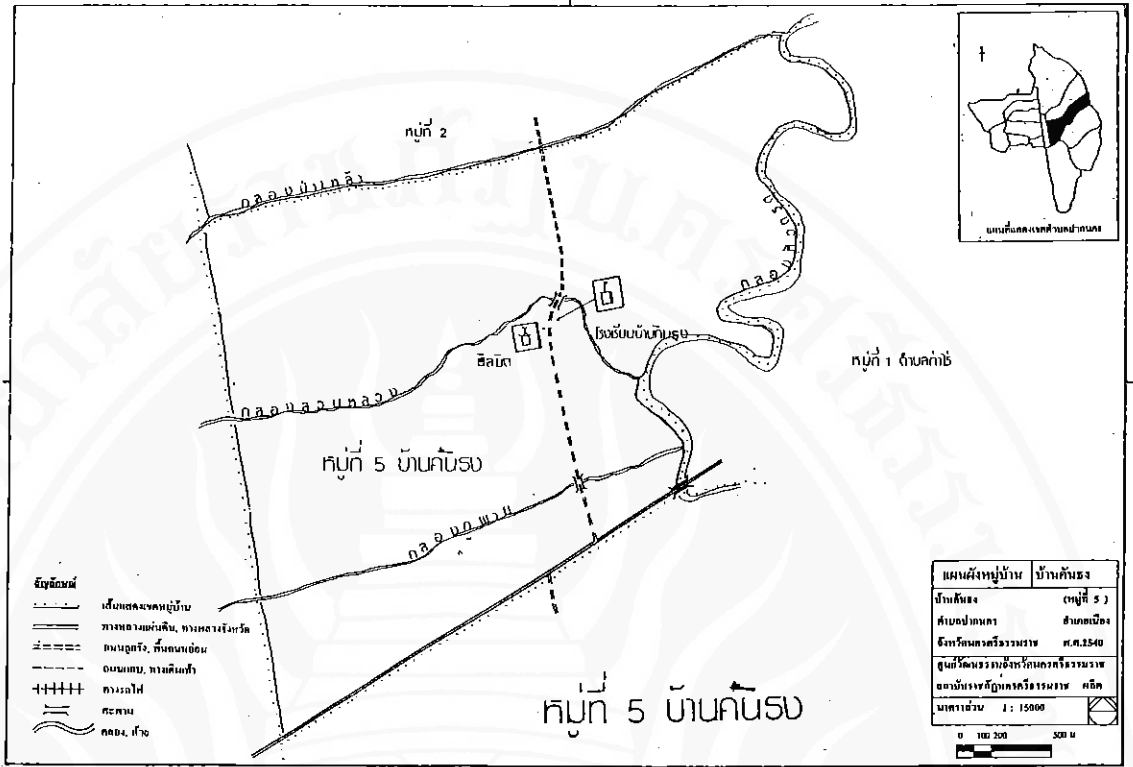
๔. ลักษณะทางการคมนาคม

เส้นทางคมนาคมสายหลักที่ใช้เดินทางเข้าออกหมู่บ้าน คือ ทางหลวงจังหวัด หมายเลข ๔๐๑๓ (นครฯ-ปากพนัง) ใช้เป็นเส้นทางติดต่อกันตัวเมืองนครศรีธรรมราช ได้โดยผ่านทางตอนใต้ของหมู่บ้านคันธง ส่วนการติดต่อภายในหมู่บ้านและตำบลใกล้เคียง ใช้ถนนภายในหมู่บ้านที่แยกจากทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๔๐๑๓ เรียกว่า "ถนนบ้านคันธง" ซึ่งมีผิวจราจรบางช่วงเป็นคอนกรีตเสริมไม้ไผ่ และบางช่วงเป็นดินลูกรัง ปัจจุบันมีทางหลวงโยธาธิการตัดผ่านหมู่บ้านอีกสายหนึ่ง คือ ถนนเทพกระเกียรติ (แต่ยังไม่เปิดใช้เป็นทางการ)

การบริการด้านคมนาคมขนส่งชาวบ้านใช้รถยนต์ประจำทางเป็นหลัก การเข้าสู่หมู่บ้านมีรถจักรยานยนต์รับจ้างบริเวณทางแยกเข้าหมู่บ้าน ส่วนการขนส่งผลผลิตทางการเกษตรออกสู่ตลาดนิยมใช้รถบรรทุกเล็กเป็นพื้น

๕. ประวัติชื่อหมู่บ้าน

ชื่อ "บ้านคันธง" ได้มาจากเหตุการณ์ในประวัติ



ศาสตราจารย์สงครามเมืองไทรบุรีสมัยต้นกรุงรัตนโกสินทร์ ที่กองทัพนครศรีธรรมราช เอาจริงชัยมาปักไว้บริเวณ หมู่บ้านนี้ เพื่อเป็นสัญลักษณ์ของหมู่บ้านชาวไทรบุรี ที่อพยพมาภายหลังสงครามเสรีจลัน

นายเฒ่า กัลปหา เล่าว่าเมื่อครั้งที่เจ้าพระยา นครน้อย ได้กรีธาทัพไปตีเมืองไทรบุรีตามท้องตรา กรุงรัตนโกสินทร์ในแผ่นดินรัชกาลที่ ๒ พ.ศ. ๒๓๖๔ เมื่อได้รับชัยชนะเหนือแผ่นดินเมืองไทรบุรี เจ้าพระยา นครน้อยก็กวาดต้อนเชลยชาวไทรบุรีเข้ามาไว้ที่นคร ศรีธรรมราชเป็นจำนวนมาก ในบรรดาเชลยเหล่านี้ได้ ถูกเกณฑ์หรือจัดสรรให้ไปตั้งถิ่นฐานทำมาหากินในที่ ต่างๆ ตามความรู้ความชำนาญและอาชีพดั้งเดิม เช่น พวกที่มีความรู้ความชำนาญเรื่องงานช่างโลหะ ก็จัดให้ ไปตั้งชุมชนที่หลังวัดพระมหาธาตุฯ และตลาดแขก พวกชำนาญการทำนา ก็จัดให้ไปตั้งชุมชนที่บ้านฉาง และบ้านหัวกลาง เป็นต้น

ในจำนวนเชลยที่ถูกเกณฑ์ไปทำนาก็ กลุ่มหนึ่ง ถูกจัดสรรให้ไปตั้งบ้านเรือนอยู่ที่ริมคลองปากนคร

นายกองของพระภักดีบริรักษ์ (แสง) ซึ่งมีหน้าที่ รับผิดชอบกำกับดูแลเชลยกลุ่มนี้ ได้พาเชลยไปเลือก ทำเลที่ตั้งบ้านเรือน เห็นว่าท้องทุ่งริมคลองหัวตรุด บริเวณนี้มีพื้นที่กว้างขวาง เหมาะแก่การทำนาปลูกข้าว สำหรับเก็บไว้เป็นเสบียงยามศึกสงครามในโอกาสหน้า ยิ่งนัก จึงได้จัดจองพื้นที่บริเวณดังกล่าว โดยใช้ รั้วไม้ใหญ่ด้ามยาวปักไว้เป็นเครื่องหมาย มองเห็นได้ แต่ไกล เมื่อเชลยสร้างบ้านเรือนขึ้นเรียบร้อย ชาวบ้าน จึงเรียกกลุ่มบ้านระแวกนี้ว่า "บ้านคันธง" ผู้คนใน หมู่บ้านนี้ส่วนใหญ่จึงเป็นมุสลิมที่มีอาชีพทำนาเป็นหลัก เมื่อทางราชการได้จัดแบ่งเขตปกครองท้องที่ ในตำบลปากนคร จึงได้นำชื่อบ้านคันธงมาเป็นชื่อ หมู่บ้านนี้สืบมา

สัมภาษณ์นายเฒ่า กัลปหา อายุ ๖๐ ปี ณ บ้านเลขที่ ๔๒/๓ หมู่ที่ ๕ (บ้านคันธง) ตำบลปากนคร อำเภอเมือง จังหวัด นครศรีธรรมราช วันที่ ๑๐ ธันวาคม ๒๕๔๐